

NORGES HØYESTERETT

Den 11. mai 2020 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Kallerud, Falch og Steinsvik i

HR-2020-998-U, (sak nr. 20-045686SIV-HRET), sivil sak, anke over beslutning:

A (advokat Lise Navjord Leknes)

B (advokat Oddvar Aarsæther)

mot

X kommune (X kommune
v/advokat Bjørn-Erik Fladmark)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder lagmannsrettens beslutning om ikke å gi samtykke til å fremme anker i barnevernssak, jf. tvisteloven § 36-10 tredje ledd.
- (2) A (mor) og B (far) har sammen sønnen C, født 00.00.2012. Barnevernet traff 23. mai 2019 hastevedtak, og C ble plassert i beredskapshjem. Fylkesnemnda i Møre og Romsdal traff 12. august 2019 vedtak med denne slutningen:
  - «1. X kommune v/barneverntjenesten overtar omsorgen for C, født 00.00.2012, jf. barnevernloven § 4-12 første ledd bokstav a.
  2. C plasseres i godkjent fosterhjem på sperret adresse.
  3. C og mor har rett til samvær med hverandre fire ganger i året á tre timer.
  4. Telefonkontakt mellom mor og C begrenses til 4 ganger per år.
  5. Det skal ikke være samvær eller telefonkontakt mellom C og far.
  6. Barneverntjenesten gis adgang til å føre tilsyn under samvær og ved telefonkontakt.»
- (3) C ble boende i beredskapshjemmet til han 1. november 2019 ble flyttet til fosterhjem på skjult adresse.
- (4) Foreldrene krevde rettslig overprøving av vedtaket. Ved Sunnmøre tingretts dom 5. desember 2019 ble fylkesnemndas vedtak stadfestet.

- (5) Foreldrene anket til Frostating lagmannsrett, som 25. februar 2020 ikke ga samtykke til å fremme anken, jf. tvisteloven § 36-10.
- (6) *B og A har anket til Høyesterett.*
- (7) Anken fra mor gjelder lovanvendelsen, og det anføres at avgjørelsen er åpenbart urimelig. Det er vesentlige mangler ved tingrettens avgjørelse, og det er også grunnlag for å gi samtykke til å fremme anken etter tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav b. C har nå gitt uttrykk for at han ønsker å komme hjem.
- (8) Fastsettelsen av samvær mellom C og mor tilfredsstiller ikke de krav som følger av Den europeiske menneskerettsdomstols, EMDs, praksis. Samværet er ikke fastsatt med mål om tilbakeføring.
- (9) Far har i all hovedsak tiltrådt mors anførsler. Det er ikke riktig at far har utsatt C for vold. Samvær er nødvendig for å opprettholde kontakten mellom far og sønn.
- (10) *X kommune* har i hovedsak anført at lagmannsrettens begrunnelse er tilstrekkelig og i samsvar med de krav som gjelder. Tingrettens vurdering av samværsspørsmålet er grundig og det er foretatt en konkret proporsjonalitetsvurdering. Tingretten har også hensyntatt de relevante føringer fra EMD. Det var ikke vesentlige svakheter ved avgjørelsen eller saksbehandlingen.
- (11) Det er videre anført at opplysningene om at C har sagt til mor at han savner foreldrene, ikke er å anse som nye opplysninger som gir grunnlag for ny behandling etter tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav b.
- (12) *Høyesterett ankeutvalgs* kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling. Dette omfatter blant annet om de lovbestemte vilkårene for ankebehandling i lagmannsretten er oppfylt. Ved denne prøvingen har utvalget full kompetanse.
- (13) Dersom noen av ankevilkårene er oppfylt, hører spørsmålet om det skal gis anketillatelse for hele eller deler av saken under lagmannsrettens skjønn. Høyesteretts kompetanse er da begrenset til å prøve om skjønnet og den begrunnelsen som er gitt for dette, er forsvarlig, jf. blant annet HR-2017-776-A avsnitt 27 og 57. Som ledd i prøvingen må ankeutvalget vurdere om tingrettens saksbehandling, herunder dens beslutningsgrunnlag og begrunnelse, medfører at det kan foreligge en krenkelse av retten til familieliv etter Grunnloven § 102 eller Den europeiske menneskerettskonvensjon, EMK, artikkel 8 dersom tingrettens dom blir stående som endelig avgjørelse i saken, jf. HR-2020-661-S avsnitt 61.
- (14) Det fremgår av Høyesteretts avgjørelser i storkammer 27. mars 2020 at det i lys av nyere praksis fra EMD er behov for visse justeringer i norsk barnevernpraksis. Utvalget viser til HR-2020-661-S avsnitt 112:
- «Noen av EMDs dommer har vist at beslutningsgrunnlag, avveining eller begrunnelse ikke alltid har vært tilstrekkelig. Særlig har EMD konstatert krenkelser i tilknytning til myndighetenes plikt til å arbeide for gjenforening av barn og foreldre.»**
- (15) Plikten til å arbeide for gjenforening har sammenheng med at det som utgangspunkt skal legges til grunn at det er best for barnet å bo hos sine biologiske foreldre – det biologiske prinsipp. Dette er fremhevet av EMD i mange saker, blant annet i storkammerdom 10.

september 2019, *Strand Lobben med flere mot Norge*, jf. også HR-2020-662-S avsnitt 51. I avsnitt 86 i HR-2020-661-S fremheves betydningen av at hensynene til familieband – både for foreldre og barn – er godt synlig i begrunnelsen fra barnevernet, fylkesnemndene og domstolene. Det heter så:

«I den enkelte sak må det komme tydelig frem at disse hensynene er vurdert, og hvilken vekt de er tillagt ved avveiningen mot forhold på barnets hånd.»

- (16) Tingretten la i saken her til grunn at vilkårene for *omsorgsovertakelse* er oppfylt selv om foreldrene evner å gi C god praktisk omsorg. Begrunnelsen er at han har ekstraordinære behov som foreldrene ikke kan møte. Det ble funnet bevist at far har brukt fysisk avstraffelse i oppdragerøyemed, og at mor på forskjellig måte har en «unnvikende adferd» overfor barnet. Tingretten uttalte så:

«Slik retten bedømmer bevisene i saken, er det sannsynliggjort at foreldrene uten hjelpetiltak ikke vil kunne gi [barnet] den utviklingsstøtten, følelsesmessige og regulerende omsorgen han trenger for sine hjelpebehov. Retten vurderer at det er for stor avstand mellom foreldrenes utfordringer som omsorgsgivere og [barnets] omsorgsbehov.»

- (17) Tingretten pekte deretter på at foreldrene har avvist hjelpetiltak fra barneverntjenesten.
- (18) Av HR-2020-662-S avsnitt 56 fremgår at omsorgsovertakelser må være i samsvar med kravet om «very exceptional circumstances», slik dette fremgår av nyere praksis fra EMD. Av den begrunnelsen tingretten har gitt, fremstår det ikke som klart at dette vilkåret er oppfylt. Selv om tingrettens dom er grundig, fremgår heller ikke utgangspunktet om at barn skal vokse opp hos sine biologiske foreldre, at omsorgsovertakelse er et svært inngripende tiltak, og at gjenforening skal være det overordnede målet. Disse svakhetene er ikke i tilstrekkelig grad behandlet i lagmannsrettens beslutning, når denne nå vurderes ut fra de kriterier som er lagt til grunn i storkammeravgjørelsene fra Høyesterett.
- (19) Når det gjelder fastsettelsen av foreldrenes *samvær*, fremgår det av HR-2020-662-S avsnitt 137 og 138 at målsetningen skal være «å tilrettelegge for gjenforening». Statene har en positiv plikt til å sette inn tiltak, slik at gjenforening kan skje så snart som mulig, se avsnitt 27.
- (20) Da tingretten behandlet saken, var det gjennomført fire samvær med *mor*. Ifølge tingretten viser rapportene at de to siste samværene var bedre for C enn de to første. Beredskapsfaren hadde opplyst at han gledet seg til samvær med mor, og at det ikke var utfordringer i etterkant av samværene. Men C har også sagt at han ikke hadde lyst til å være med på samvær.
- (21) På tidspunktet for tingrettsbehandlingen flyttet C fra beredskapshjemmet til fosterhjemmet, og tingretten la til grunn at han, med sin skjevutvikling, da har «et ekstraordinært behov for ro til egne daglige utviklingsoppgaver». Basert på en vurdering av hva som er best for barnet, og på at fosterhjems plasseringen må antas å bli «av lengre varighet», fastsatte tingretten samværet med mor til fire ganger i året i tre timer hver gang. I tillegg ble det fastsatt telefonkontakt fire ganger i året.
- (22) Ankeutvalget kan ikke se at tingretten i tilstrekkelig grad har redegjort for hvorfor det her er fastsatt et så vidt begrenset samvær med mor, sett i lys av at barnet ikke synes å ha hatt negative reaksjoner av betydning før og etter samværene. Uttalelsen om at C har et ekstraordinært behov for ro i fosterhjemmet, er ikke nærmere underbygget.

- (23) Tingretten fastsatte at *far* ikke skulle ha noe kontakt med C, verken i form av samvær eller på annen måte. Begrunnelsen er at han «er redd for at faren skal finne ham, og har gitt klart uttrykk for at han ikke ønsker å treffe faren».
- (24) Vilkårene for å fastsette null-samvær er strenge. I tingrettens dom er viktigheten av å forsøke å reetablere kontakten mellom far og sønn så vidt nevnt. Men det er ikke redegjort for hvorfor selv en begrenset, særskilt tilrettelagt kontakt med far vil være en urimelig belastning for C.
- (25) Ankeutvalget har på denne bakgrunn kommet til at det foreligger vesentlige svakheter i tingrettens dom hva gjelder både omsorgsovertakelsen og samværene, jf. tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav c. Disse svakhetene er ikke i tilstrekkelig grad behandlet i lagmannsrettens beslutning, sett i lys av de kriterier som er lagt til grunn i Høyesteretts storkammeravgjørelser.
- (26) Lagmannsrettens beslutning må derfor oppheves i sin helhet.
- (27) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Ingvald Falch
(sign.)

Knut H. Kallerud
(sign.)

Kine Steinsvik
(sign.)